

ROMAN BRVAR

DOTIK ZNANJA, SLEPI IN SLABOVIDNI UČENCI V INKLUZIVNI ŠOLI

Ljubljana, Modrijan, 2010, 152 strani

Roman Brvar, dolgoletni učitelj zgodovine in zemljepisa na Osnovni šoli Zavoda za slepo in slabovidno mladino, je izdal knjigo *Dotik znanja* s podnaslovom *Slepi in slabovidni učenci v inkluzivni šoli*, s katero želi vsem učiteljem posredovati svoje dolgoletne izkušnje poučevanja v razredih, kjer so bili vklju-

čeni slepi ali slabovidni učenci.

Knjiga je vsebinsko razdeljena na dva dela, v prvem so številni napotki in nasveti za poučevanje slepih in slabovidnih učencev, drugem pa tudi konkretni primeri pristopov v osnovni šoli.

V prem delu knjige, *Na poti k inkluziji*, avtor podaja napotke, kdaj naj se vključijo slepi ali slabovidni učenci v redni pouk, kako naj se šola pripravi na vključitev takšnih učencev, kako naj se pripravi učitelj ali kako naj takšne učence vključi v redni pouk, kako naj bodo pripravljeni na to tudi drugi učenci in starši slabovidnih otrok. Avtor meni, da se slepi ali slabovidni učenci lahko vključijo v redni program osnovne šole, potrebujejo le drugačne metode, pripomočke in pristope, da dosežejo učne cilje: »Slepemu učencu je treba okolje približati tako, da ga bo zaznaval celovito, sicer zanj ni spodbudno. To, česar ne more videti, naj doživi ob dodatni razlagi, opisu, demonstraciji, izdelavi tipnega prikaza, zvočni predstavitvi.« (str. 27). Tako avtor podaja napotke za pripravo didaktičnega gradiva in prilagajanje le-tega individualnim zaznavnim zmožnostim slabovidnih učencev, npr. »S kolikšne razdalje še vidi na tablo?; Katere specialne pripomočke potrebuje?; Kakšne prilagoditve potrebuje pri šolskem delu?; Kako zapisuje in bere?« itd. (str. 35). Izjemno pomembne so nazorna razlaga, tipna zaznava materialnih virov in prilagoditve pri preverjanju in ocenjevanju znanja. Avtor podaja naslednja navodila za učitelja: »Učenec bo lažje spremljal pouk, če bo učitelj: vsebine podajal živo in slikovito brez tihih premorov, za slepega je

pomembna tudi barva, modulacija in višina učiteljevega glasu; učno gradivo prej posnel, da ga lahko učenec pri uri poslušal, medtem ko drugi prepisujejo s table; ob predstavitvi, ogledu, demonstraciji in podobnem, kjer je možno, vključil tudi druge čute; omogočil uporabo prenosnega računalnika z brajevo vrstico; glede na individualne potrebe omogočil uporabo elektronskega povečala za slabovidnega učenca ali uporabo računalnika za povečanje zaslonske slike; učencu ponudil že napisano in primerno povečano gradivo.« (str. 21).

Najbolj pa avtor izpostavi specialna učila in učne pripomočke ter na kaj je treba paziti pri prilagajanju pouka za slepe in slabovidne učence: orientacija in mobilnost, socialno učenje, socializacija, samourjenje idr. Posebni metodični pristopi so metoda dela z materialnimi viri, metoda neposrednega zaznavanja s tipom, metoda neposrednega bližinskega opazovanja, saj je pomembna predvsem nazornost (replike, tipni prostorski prikazi, večpredstavna nema karta, tipne slike, tipne makete ali modeli). Učitelj lahko uporabi tudi pozitivno risanje na folijo, risanje s termičnim pisalom ali ponazarjanje s samolepljivimi vrvicami, trakovi idr. Glavna priprava učitelja je priprava učnega gradiva, to je »prilagajanje slikovnega in grafičnega materiala za otip, izposoja tipnih slik, modelov, maket; načrtovanje uporabe prilagojenih prostorskih prikazov – tipnih načrtov, tipnih zemljevidov, tipnih tlorisov; načrtovanje uporabe in izbor predmetov za otip – materialnih virov, etnoloških predmetov, replik« (str. 29). V veliko pomoč učencem sta računalnik in računalniška oprema (brajeva vrstica, brajeva tipkovnica, brajev tiskalnik, bralnik zaslona, zvočno-tipna slika, elektronska knjiga, programi povečav zaslonske slike idr.). Avtor podaja tudi napotke, kako vključiti slepe in slabovidne v zunajšolske dejavnosti (ekskurzija, obisk muzeja).

V drugem delu knjige, *Iz prakse*, avtor predstavlja inovativne pristope pri pouku zgodovine za izbrane zgodovinske tematike: zgodovina kot pravljica, uganke, skrivanka, igra vlog, intervju, skeč, referat z vprašalnikom, popotni kviz, dramatizacija idr., kar dokazuje, da se v razredu, kjer so tudi slepi ali slabovidni učenci, lahko uporabijo vse sodobne aktivne metode in didaktični pristopi.

Avtor je zapisal, da je poučevanje slepih ali slabovidnih učencev izziv, ki zahteva polno angažiranost in inovativni pristop učitelja. To je izkusil tudi sam in rezultat večletne pedagoške prakse predstavlja ravno gradivo, zbrano v tej knjigi, ki govori o tem, kako posredovati znanje tistim učencem, ki ne vidijo ali vidijo zelo slabo, s poudarkom na pouku geografije in zgodovine.

Dr. Danijela Trškan